

ματος ιδιαίτερου, μορφῆς παραπλησίας πρὸς τὴν τοῦ μυός, μεγέθους μικροῦ, νυκτοβατικῶν ἔξεων καὶ ἀγριότητος ἐκτάκτου. Ἄλλὰ τὸ σπουδαιότατον εἶνε ὅτι τὸ νέον τοῦτο εἶδος, τὸ ὀνομασθὲν ὑπ' ἐμοῦ **λαγωῶς τοῦ Οὐξληῶου** (*Lepus Huxleyi*), δὲν συνδυάζεται πλέον μετὰ τοῦ εὐρωπαϊοῦ κόνικλου, ἐξ οὗ κατὰγεται, καὶ οὐδὲν μετ' αὐτοῦ παράγει μικτογενὲς ἢ νόθον.

Ἐξ ἑτέρου δ' ἔχομεν σήμερον πολυάριθμα παραδείγματα ἀληθῶν γονίμων νοθογενῶν, δηλαδή ἀτόμων προερχομένων ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δύο εἰδῶν παντελῶς διακεκριμένων καὶ ὁμῶς ἀναπαραγομένων μετ' ἀλλήλων ἢ μετὰ τῶν ἑαυτῶν γονέων. Ἀπὸ χρόνου ἤδη λίαν μακροῦ οἱ βοτανικοὶ γινώσκουσι πολλὰ τῶν νόθων τούτων εἰδῶν (*species hybridae*), παραδείγματος χάριν, ἐκεῖνα, ἅπερ παρέσχον γένη τινὰ τῶν κισίων (*cirsium*), τῶν κυτίσων (*cytisis*), τῶν βράτων (*rubus*) κ.τ.λ. Τοιαῦτα δὲ γεγονότα οὐδὲ παρὰ τοῖς ζῴοις εἶνε τὸ παράπαν σπάνια, δύναται τις δὲ μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε συχνότατα. Γινώσκουμεν γόνιμα νοθογενῆ, προερχόμενα ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δύο διακεκριμένων τοῦ αὐτοῦ γένους εἰδῶν, νοθογενῆ πλείστων γενῶν τῆς τάξεως τῶν ψυχῶν (*zygaena*, *saturnia*)· νοθογενῆ τῶν γενῶν τῆς οἰκογενείας τῶν κυπρίνων, νοθογενῆ σπινῶν, ἀλεκτοροειδῶν, κυνῶν, γαλῶν κ.τ.λ. Ἐκ τῶν τὰ μάλιστα δὲ διαφερόντων ἡμῖν νοθογενῶν εἶνε ὁ **λαγοκόνικλος** (*das Hasen=Kaninchen*) ἢ λεποροειδῆς (*lepus Darwinii*), προῖόν νόθον τοῦ ἰθαγενοῦς ἡμῶν λαγωῦ καὶ τοῦ ἰθαγενοῦς ἡμῶν κόνικλου· ἀπὸ τοῦ ἔτους δὲ τοῦ 1850. ἐπέτυχον ἐν Γαλλίᾳ σειρὰ γενεῶν τῶν νοθογενῶν τούτων καὶ ἐχρησιμοποίησαν αὐτὰς πρὸς σκοπὸν γαστρονομικόν. Διὰ τῆς φιλοφροσύνης δὲ τοῦ καθηγητοῦ Κορράδου (*Conrad*), ἐπαναλαβόντος τὰς καλλιεργητικὰς ταύτας δοκιμὰς (*Züchtungsversuche*) ἐν τῷ ἑαυτοῦ κτήματι, κέκτημαι δείγματα τῶν νοθογενῶν τούτων, ἐπιτευχθέντα διὰ συνδυασμοῦ νοθογενῶν, ἅπερ εἶχον γονεῖς ἄρρενα λαγῶν καὶ θῆλυν κόνικλον. Τὸ νοθογενὲς ἑτεροθαλὲς (*Halbblut=Bastard*) τὸ οὕτως ἐπιτευχθέν, ὅπερ ὠνόμασα **λαγῶν τοῦ Δαρβίνου** (*lepus Darwinii*), πρὸς τιμὴν τοῦ Δαρβίνου, φαίνεται δι' ἐπιμόνου ἐπιλογῆς ἀναπαραγόμενον ὡς πᾶν «γνήσιον εἶδος» (*). Καίτοι δὲ γενικῶς ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, τὸν θῆλυν κόνικλον, ὁμῶς ἀναπαράγει ἐν τῷ σχήματι τῶν ὠτων καὶ τῶν ὀπισθίων μελῶν χαρακτηριστικὰς τινὰς τοῦ ἑαυτοῦ πατρὸς, τοῦ ἄρρενος λαγωῦ. Τὸ κρέας αὐτοῦ ἔχει γεῦσιν ἐξαιρετον, παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ λαγωῦ, καίτοι τὸ χρῶμα ἀναμιμνήσκει μᾶλλον τὸ τοῦ κόνικλου. Ὁ λαγωὸς δὲ (*lepus timidus*, «πτῶξ») καὶ ὁ κόνικλος (*lepus cuniculus*) εἶνε δύο διακεκριμένα εἶδη τοῦ γένους *lepus*, καὶ οὐδεὶς ταξιόνομος βλέπει ἐν αὐτοῖς μόνον ποικιλίας. Τὰ δύο ταῦτα εἶδη ἔχουσιν ἐκτὸς τούτου εἶδος τοῦ ζῆν οὕτω διάφορον, καὶ ἐν τῇ ἀγρίᾳ καταστάσει αἰσθάνονται τηλικαύτην πρὸς ἄλληλα ἀποστροφὴν, ὥστε δὲν συνδυάζονται ἐλεύθερα ὄντα. Ἄλλ' ὁμῶς, ὅταν

συνανατρέφῃ τις νεογὰ τῶν δύο εἰδῶν, ἢ ἀμειβαία αὐτῶν ἀντιπάθεια δὲν ἐκδηλοῦται· συνδυάζονται τότε καὶ παράγουσι τὸν *lepus Darwinii*, τὸν **λαγῶν τοῦ Δαρβίνου**.

Ἐτερον ἀξιοσημείωτον παράδειγμα συνδυασμοῦ εἰδῶν διακεκριμένων (καὶ ἐνταῦθα τὰ εἶδη ἀνήκουσι μάλιστα εἰς διάφορα γένη!) παρέχεται ὑπὸ τῶν γονίμων νοθογενῶν τοῦ προβάτου καὶ τῆς αἰγός, ἅπερ καλλιεργοῦσιν ἀπὸ μακροῦ ἐν Χιλῇ ἐπὶ σκοπῷ βιομηχανικῷ. Ἐν τῷ γενετησίῳ συνδυασμῷ ἡ γονιμότης ἐξήρτηται ἐκ περιστάσεων ὀλίγων σπουδαίων, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπομένου γεγονότος, δηλαδή ἐκ τοῦ ὅτι ὁ τράγος καὶ ἡ αἰγὸς γεννῶσι γόνιμα νοθογενῆ, ἐν ᾧ ὁ κριὸς καὶ ἡ αἰξὶς συνδυάζονται σπανίως καὶ πάντοτε χωρὶς ἀποτελέσματος. Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι τὰ γεγονότα τῆς νοθογενείας, εἰς ἃ ἠθέλησαν νὰ παράσχουσιν ὑπερβολικὴν σπουδαιότητα, εἶνε, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν τοῦ εἶδους ἔννοιαν, παντελῶς σημασίας ἀμειβια. Οὔτε ἡ νοθογένεια οὔτε ἄλλο φαινόμενον οὐδὲν καθίστησιν ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ διακρίνωμεν καθαρῶς τὰς καλλιεργουμένας γενεὰς ἀπὸ τῶν ἀγρίων εἰδῶν. Τοῦτο δὲ τὸ ἐξαγόμενον εἶνε σφόδρα εὐνοικὸν εἰς τὴν τῆς ἐπιλογῆς θεωρίαν.

(Τέλος τοῦ ἔκτου Μαθήματος καὶ τῆς **Ἱστορίας τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως**) (*).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εἰς τὴν μεταφράσιν

τῶν μαθημάτων τοῦ Haeckel.

Ἐπιστήμη δὲν εἶνε ἡ συνήθως διδασκόμενη ἐν τοῖς σχολείοις, τοῖς ἀνωτάτοις ἢ τοῖς κατωτάτοις, — μάλιστα δὲ τοῖς ἱερατικοῖς. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη εἶνε μίγμα ἀληθοῦς ἐπιστήμης καὶ ἀτομικῶν ἐκτιμήσεων κοινωνικῆς σκοπιμότητος, **δογματικῶς** ἐπινοουμένων καὶ ἐκτιθεμένων. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἀποτείνεται εἰς τὴν **νεότητά** τὴν χρῆζουσαν **ἔρματος**, ἔρμα δὲ ὑπολαμβάνεται τὸ τεχνητὸν καὶ ἐξ ὑποκειμένου καὶ οὐχὶ τὸ πραγματικὸν καὶ ἀντικειμενικόν.

(*) Μετὰ τοῦ ἔκτου τούτου μαθήματος περατοῦται ὁλόκληρον τὸ πρῶτον μέρος τῆς Φυσικῆς Κοσμογονίας τοῦ Haeckel, δηλαδή τὸ Ἰστορικὸν Μέρος, ἢ Ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς δὲ Ἰανουαρίου, εὐδοκουσῶν τῶν περιστάσεων, ἀρξόμεθα δημοσιεύοντες τὸ ἀμέσως ἐπόμενον δεύτερον μέρος τοῦ περιωνύμου συγγράμματος, ἦτοι τὸ Δαρβινισμὸς ἢ τῆς θεωρίας τῆς ἐπιλογῆς. Αἱ ιδιαίτεραι ἡμῶν ἀκαδημαϊκαὶ ἐργασίαι καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Προμηθεῦς ὑπαρχούσης πρὸς δημοσίευσιν ὕλης ἀπαιτοῦσι καὶ ἐπιβάλλουσι ταύτην τὴν ἀναβολήν. Ἐν τῷ μεταξύ δ' ἐλπίζομεν νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν τὰ μέχρι τοῦδε μεταφρασθέντα μαθήματα καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν γενομένας συζητήσεις (ἐν τοιαῦται συζητήσεις ἕνεκα τῶν προκαλεσάντων αὐτὰς εἶνε ἄξιαι τοῦ ὀνόματος) ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ φέροντι τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Ἐρνέστου Haeckel, καθηγητοῦ τῆς ζωολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἰέννης, ἐξ μαθήματα περὶ φυσικῆς κοσμογονίας, περιλαμβάνοντα τὴν ἱστορίαν τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως».

(Σημείωσις τοῦ μεταφραστοῦ.)

(*) Τὸ γερμανικὸν κείμενον φέρει: *scheint sich in reiner Unzucht so gut, wie jede «echte Species» durch viele Generationen fortzupflanzen.* Ἡ δὲ γαλλικὴ μετάφρασις ἔχει ὡς ἐξῆς: *semble, par une sélection persistante, se comporter comme une «vraie espèce».* (Σημείωσις τοῦ μεταφραστοῦ.)

Ἐπιστήμη ὡσαύτως δὲν εἶνε ἢ ὡς τὰ πολλὰ μεταδιδομένη ἐγγράφως ἢ προφορικῶς εἰς τὸν λαόν. Καὶ ἡ ἐπιστήμη αὕτη εἶνε κράμα ἐλευθερίας ἅμα καὶ δουλείας, τὸ στοιχεῖον δὲ μάλιστα τῆς δουλείας εἶνε ἐν τῇ μεταδόσει ταύτῃ ὑπερτερον μὲν τοῦ ἐν τοῖς ἄλλοις σχολείοις κρατοῦντος, κατώτερον δὲ μόνον τοῦ ἐν τοῖς ἱερατικοῖς. Καὶ τοῦτο, διότι ὁ λαὸς εἶνε **ἀμαθής**.

Ὁ καρπὸς ἄλλως τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως ἀνέκαθεν αὐστηρότατ' ἀπηγορεύθη, καὶ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη μάλιστα ὑπὸ κοινῶν κατὰ τοῦτο πνευμάτων ἀνηνέχθη — *horribile dictu* — καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν!

Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ μητρὶ τῆς ἐλευθερίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι **ἄνδρες** καὶ **ἐπιστήμονες**, οἵτινες ἐκκαλοῦντο **σοφισταί**, ἀπεδοκιμάσθησαν καὶ κατεστιγματίσθησαν. Ἐν τῷ κλεινῷ ἄστει τῆς Ἀθηνᾶς, τῷ πρωτανεῖῳ τῆς σοφίας, ὁ Σωκράτης κατεπολέμησε καὶ αὐτοὺς τοὺς **φυσιοδίφας** (α).

Ὁ Διοπίθης «ψήφισμα ἔγραψεν εἰσαγγέλλεσθαι τοὺς τὰ θεῖα μὴ νομιζοντας ἢ λόγους περὶ τῶν μεταρσιῶν διδάσκοντας, ἀπειριδόμενος εἰς Περικλέα δι' Ἀναξαγόρου τὴν ὑπόνοιαν. — Ἀναξαγόρου δὲ φοβηθεὶς (Περικλῆς) ἐξέπεμψε καὶ προὔπεμψεν ἐκ τῆς πόλεως» (Πλούτ. Περικλεῖ XXXII, 2. καὶ 5).

Ἐπίκουρος ἐν τῷ ἀγῶνι κατὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἐλευθερίας ἐπιστήμης ἐπῆλθε καὶ ἡ **ἰδιοτέλεια**, ἡ ἰδιοτέλεια οὐ μόνον ἡ **ὕλεικῃ** ἀλλὰ καὶ ἡ **ἠθικῃ**. Ἡ ἐλευθερία, ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη, ἡ *vera scientia*, ἐνεκλείσθη ἐν σχήματι καὶ ὀνόματι **ἀπορρήτων** ἐν ἀδύτοις σχολῶν, ἐν ἀδύτοις σπουδαστηρίων,

Τὸ τέκνον τῆς ἐλευθερίας περιεβάλλετο ὑπὸ ἀνάνδρων καὶ εὐτελῶν καιροσκοπῶν διὰ πειθῶν καὶ δεσμῶν, ἵνα μὴ ἀφομιώσῃ τὰ πάντα πρὸς ἑαυτό, ἵνα μὴ καταστήσῃ ἐλευθέρους τοὺς πάντας!

Ἄλλὰ μάτην.

Ἡ ἐξ Ἰουδαίας Ὀλυμπία φωνὴ ἢ τὸν κόσμον ἀνακαινίσασα, ἢ τὰς πέδας πάσας κατασυντρίψασα καὶ ἐξανερῶσασα, — ἡ φωνὴ αὕτη ἀτρομήτως ἐκήρυξε: «Γνωθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς».

Εἰς τὸν περίτρομον Μωϋσῆν τὸν ἀπαγορεύσαντα τὴν βρωσίν τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως ἀπεκρίθη πλήρης θάρρους, πλήρης ἀγίων ἐλπίδων ὁ Χριστός. Καὶ ἡ ἀπόκρισις ἦτο τελεία τῆς ἀπαγορεύσεως ἄρσις.

Ὁ θάνατος, ὃν παρέστησεν ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως ἐπακολουθήσαντα εἰς τὴν βρωσίν ἐκείνην, ἀπεδείχθη μῦθος παλιμπαιδὸς γραφῆς. Ζωή, ὅταν οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ὁ κόσμος, κρουνηδὸν κατερράγη, κρουνηδὸν διεχύθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην! Οἱ σοφισταὶ ὑπὸ τοῦ Grote ἐστεφανώθησαν. Ὁ Σωκράτης, ὁ ἔχθρὸς τῆς φυσιογνωσίας, ὡς τοιοῦτος κατεδικάσθη (β). Ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ἢ τε φυσιογνωστικὴ καὶ ἡ νομικὴ ἐδικαίωσεν ἐν πολλοῖς τὸν Ἀναξαγόραν.

Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι κατέλυσαν τέλος τὸ κράτος τῆς μεταφυσικῆς. Ἡ εὐχὴ τοῦ Νεϋτωνος ἔλαβεν ὅσῃ καὶ σάρκα.

«Ὡ φυσικῆ, ἔλεγεν ὁ μέγας ἀνὴρ, σῶσόν με ἀπὸ τῆς μεταφυσικῆς!»

Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι κατέλυσαν τὸ κράτος ἐκεῖνο ἐπ' ἀγαθῆ τῆς ἀνθρωπότητος! Ἡ ἀλήθεια δὲν ἠδύνατο νὰ ἦ βλαβερά. Ἡ ἠθικὴ τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως εἶνε ἀνωτέρα πάσης μὲν ἄλλης πρὸ Χριστοῦ ἠθικῆς, ἴση δὲ σχεδὸν τῇ **ἀπείρῳ** κατὰ Χριστὸν ἠθικῇ: διότι ἡ ἐξέλιξις εἶνε ἡ ἀτελεύτητος πρόοδος (*).

Τοῦτο δ' ὅμως ὄφειλε νὰ γνωσθῇ, — νὰ γνωσθῇ ἐν τοῖς **σχολείοις**, νὰ γνωσθῇ ὑπὸ τοῦ **λαοῦ**. Ὁ **φόβος** ὄφειλε νὰ ἐκλίπῃ. Ἡ **ἰδιοτέλεια** δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ τοῦ **κοινοῦ ἀγαθοῦ**. Καὶ τὴν γνωστοποίησιν ταύτην, τὴν δημοσιεύσιν ταύτην τῆς ἐπιστήμης ἀνέλαβε κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων νὰ ποιήσῃται ὁ μέγας, ὁ περικλεέστατος φυσιοδίφης Ἐρνέστος Haeckel.

Ὁ Haeckel δὲν εἶνε οὔτε ὁ λόρδος Shaftesbury, οὔτε ὁ ταγματάρχης Wildmann, οὔτε δὲ αὐτὸς ὁ τοῦ Locke ὁπαδὸς Ἰωάννης Toland, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ προηγουμένῳ τοῦ **Προμηθέως** φύλλῳ. Ὁ Haeckel προὔτεινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα. Καὶ ἡ πρότασις μὲν δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἀλλὰ τὸ ἑαυτοῦ σχέδιον εἶχεν ἤδη ἐκτελέσῃ ὁ Haeckel δι' ἄλλης ὁδοῦ. Εἶχε διδάξῃ τὸν **λαόν** τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως. «Ὁ ἐνδοξότερος, εἶπε, τῶν θριάμβων τοῦ πνεύματος, δηλαδὴ ἡ ἀληθὴς γνῶσις τῶν γενικωτέρων τῆς φύσεως νόμων, **δὲν ἐπιτρέπεται** νὰ διαμῆνῃ ὡς ἰδιωτικὴ κτῆσις προνομίου τινὸς τάξεως σοφῶν, ἀλλ' ὄφειλε νὰ καταστῇ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου» (βλ. **Προμηθεῖα** Α', σελ. 334).

Ἡ διδασκαλία αὕτη ἀπέτέλεσε τὴν περιώνυμον καὶ πολυθρύλητον συγγραφὴν τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τὴν ἐπιγραφομένην **Φυσικὴν Κοσμογονίαν** (*Natürliche Schöpfungsgeschichte*). Ἡ Φυσικὴ Κοσμογονία, ἔργον **ἐκλεκτῆς** φύσεως, εὐρυτάτης παιδείας, ἰσχυροτάτης μεγαλοφυΐας, καρδίας εὐγενεστάτης, μετεφράσθη εἰς δώδεκα μέγιστοι τοῦδε γλώσσας, τὰς ἑξῆς:

Εἰς τὴν πολωνικὴν,

Εἰς τὴν δανικὴν,

Εἰς τὴν ρωσικὴν,

Εἰς τὴν γαλλικὴν,

Εἰς τὴν σερβικὴν,

Εἰς τὴν ἀγγλικὴν,

Εἰς τὴν ὀλλανδικὴν,

Εἰς τὴν ἰσπανικὴν,

Εἰς τὴν σουηδικὴν,

Εἰς τὴν πορτογαλικὴν,

Εἰς τὴν μαλαισιτικὴν (γλώσσαν τῶν νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Ἰνδίας),

Εἰς τὴν ἰαπωνικὴν!!!

βλ. Haeckel *Natürliche Schöpfungsgeschichte* σελ. XIV. τῆς 8. ἐκδόσεως.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ σύγγραμμα τοῦ κατὰ τὸν κύριον Ἰωάν-

(*) Τὴν ἀλήθειαν ταύτην διεξοδικώτερον ἀναπτύσσει διαπρεπῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καθηγητῆς ἐν τῷ προσεχῶς δημοσιευθησομένῳ β' τόμῳ τοῦ ἑαυτοῦ συγγράμματος.

(α) βλ. Ξενοφ. Ἀπομνημ. Α', α', 11—16. Schneid.

(β) βλ. Tyndall Περὶ γενέσεως τῶν ὄντων σελ. 54. τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως.

νην Σκαλτσούνην **ἐπιπολαιότερου καὶ πονηροτέρου ἅμα τῶν ὑλιστῶν** (βλ. **Ψυχολογικὰς Μελέτας** σελ. 262), τοιαύτη εἶνε ἡ συγγραφὴ τῶν κατὰ τὸν κύριον Ἰωάννην Σκαλτσούνην **ψευδεστέρων ἅμα καὶ οἰκτροτέρων θεωρημάτων ἀφ' ὧσων ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπενόησε** (βλ. **Ἀνάπλασιν Δ'**, σελ. 1079)!!!

Τοιοῦτο βιβλίον ὄφειλε, νομίζομεν, νὰ μεταφρασθῆ καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐλληνικὴν ὄφειλε τοῦλάχιστον νὰ μεταφρασθῆ κατὰ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ ἱστορικόν, ἵνα ἴδῃ ἡ Ἑλλὰς ὅτι ὁ μέγας Δαρβίνος δὲν ἐξέφρασεν ἰδίαν ἀτοπίαν, ἀλλ' ἐπεξεργάσθη, ἀλλ' ἐδικαιολόγησεν, ἀλλὰ κατέδειξεν ὅ,τι πᾶσα μεγάλη καὶ πεφωτισμένη διάνοια ἀπὸ χρόνου ἤδη μακροῦ διενόηθη, ὅ,τι πᾶσα εἰλικρινὴς καὶ ἐλευθέρᾳ καρδίᾳ ἐξεστόμισεν.

Ὄφειλε νὰ μεταφρασθῆ, ἵνα συναισθανθῶσιν οἱ **ἀμαθεῖς** τί ἐστὶν **ἐπιστήμη**, ἵνα κατανοήσωσιν οἱ **ἀσυνείδητοι** τί ἐστὶν **εἰλικρινεία**, ἵνα κατατροπωθῶσιν οἱ **συκοφάνται**, ἀναγινώσκοντες τοῦ λαοῦ αὐτὰ τοῦ Haeckel τὰ σοφὰ διδάγματα.

Τοιοῦτο βιβλίον ὄφειλε πάντως ἐν τῇ Ἑλλάδι νὰ μεταφρασθῆ, καὶ κατὰ τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῆς **ἐπιστήμης**, καὶ κατὰ τῶν ἀσπόνδων τῆς **ἠθικῆς** ἐχθρῶν ἐρρωμένως νὰ ὑποστηριχθῆ.

Καὶ μεταφράσθη καὶ ὑπεστηρίχθη ἐρρωμένως.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τῇ ἀμερολήπτῳ καὶ πεφωτισμένῃ ἐλληνικῇ κοινότητι ἐπὶ τῷ διαφέροντι, ὅπερ ἐπεδείξατο ὑπὲρ τε τῆς μεταφράσεως καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγώνων ἡμῶν!

Ἀδύνατον δ' εἰς ἡμᾶς εἶνε νὰ παραστήσωμεν τὴν χάραν ἣν ἠσθάνθημεν, ἀναγνόντες τὸν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ **Ἀναπλάσει** (ἐν τῷ 80. ἀριθμῷ) δημοσιευθέντα κατὰ τε ἡμῶν καὶ κατὰ τοῦ **Προμηθεῶς** καθ' ὅλου πεντάστυλον λιβελλῶν τὸν ὕβρεων γέμοντα καὶ ἀπειλῶν, περὶ ὧν λίαν προσεχῶς! Τότε κατ' οὐσίαν κατενοήσαμεν **τί θὰ εἴπη Ἐρνέστος Haeckel!** Εἶδομεν τοὺς ἀπὸ ἐτῶν θραουτάτους καὶ ἀπηνεστάτους καταδιώκτας τῆς **ἐπιστήμης** ἐν θέσει **ἀπολογουμένων**, καὶ ἀπολογουμένων διὰ **λιδέλλων**, **δι' ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν ἀκατονομάστων**, δι' **οὐδεμιᾶς** δέ, **οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης**, ἀντιρρήσεως εἰς τὰς **ἐπιστημονικὰς ἀποφάνσεις**, εἶδομεν τοὺς ἐπὶ ἐτη μακρὰ δεινοτάτους ἀδικητὰς τῆς **ἀληθείας** ἐν παιδικαῖς ἐγγλήσεσι δῆθεν **ἀδικουμένων**, εἶδομεν ἐκείνους, οἵτινες δῆθεν μάχονται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Σωτῆρος, ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ **Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν**, ἀποβαλόντας τὸ τεχνητὸν προσωπεῖον, καταρριψάντας τὴν ἐπιθετον καὶ πλαστὴν λεοντὴν καὶ ἐμφανισθέντας πρὸ τοῦ κοινοῦ ἐν πάσῃ ἐκείνῃ τῇ ἀναιδέϊ ἀνθηκότητι, ἐν πάσῃ ἐκείνῃ τῇ ἠθικῇ εἰδεχθείᾳ, ἣν φρίττουσα ἡ ἀνθρωπότης ἀπεκάλεσε **μῆσος θεολογικὸν** (odium theologicum), αὐτοὶ δὲ ἀποκαλοῦσι **«ΘΕΙΑΝ ὀργήν»** καὶ **«ΙΕΡΑΝ ἀγανάκτησιν»**, ἵνα μὴ ὑπολειφθῶσιν ἀβεβήλωτα καὶ αἰμίαντα καὶ ἄσπιλα μετὰ παντὸς ἀνθρωπίνου ἱεροῦ καὶ ὁσίου καὶ τὰ σεμνὰ ταῦτα ἐπιθετὰ! Εἶδομεν αὐτοὺς ἐν τοιαύτῃ **μεταπτώσει**, ἐν **καταπτώσει** τῶσαύτη, καὶ ἐχάρημεν χάραν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἠσφράνθημεν, καὶ ἐν ἀφάτῳ ἀγαλλιάσει ἠσπάσθημεν πνευματικῶς τὴν σεπτὴν χεῖρα τοῦ σοφωτάτου, τοῦ ἐναρέ-

του, τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνδρὸς Ἐρνέστου Haeckel, καὶ εἰπόμεν ὡς ὁ νέος, ὁ εὐγενέστατος ἐκείνος Ἰσίδωρος παρὰ τῷ ἠθικῷ ἡμῶν ποιητῇ, τῷ ποιητῇ τῆς **Χίου δούλης**,

«Εὐχαριστῶ σοι, Θεέ μου! διότι πρὶν κλείσω τὸ ὄμμα, ἤκουσα ΤΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΤΙΓΡΙΝ εἰς πόνους δεινῶς νὰ βρυχάται, Εἶδα ΤΟΝ ΑΙΤΙΟΝ ΤΟΣΩΝ ΔΑΚΡΥΩΝ νὰ χύσῃ ἐν δάκρυ!»!

βλ. Θεοδώρου Γ. Ὀρφανίδου Ποιήσεις τόμ. Α', σελ. 66.

Μετὰ τῆς χάρας λοιπόν, μετὰ τῆς εὐφροσύνης, μετὰ τῆς ἀγαλλιάσεως ταύτης ἐπιλέγει ἀνδρικῶς ὁ **Προμηθεὺς** εἰς τοὺς **ψευδοπροφήτας**, «οἵτινες ἔρχονται ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἀρπαγες» (α), εἰς τοὺς **γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους**, τοὺς **ὑποκριτὰς**, οἵτινες «καθαρίζουσι τὸ ἔσωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας» (β), εἰς τοὺς **τᾶφους** τοὺς **κεκονιαμένους**, «οἵτινες ἔσωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὥστε νὰ νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας» (γ), εἰς τοὺς **τυσοῦτους**, λέγομεν, ἐπιλέγει σαφῶς, ὠρισμένως καὶ μεγαλοφώνως ὁ **Προμηθεὺς**, ὁμῶν ἐἰς **ὅ,τι** ἔχει **ἱερὸν ἢ ἀνθρωπότης**, εἰς **ὅ,τι** **κέκτηται ἱερὸν ἢ πατρὶς**, ὅτι ἐφ' ὅσον αὐτοὶ διεξάγουσι τὸν ἀσπονδὸν ἑαυτῶν **κατὰ τῆς ἐπιστήμης** πόλεμον, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ **Προμηθεὺς**, οὔτε μάχων οὔτε θυσῶν τὸ παράπαν φειδόμενος, θὰ διεξάγῃ ἐρρωμένως τὴν ἀτελεύτητον ἑαυτοῦ **ὑπὲρ τῆς ἀληθείας** ἀμυναν. Τετέλεσται! Ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν (δ), «δὲν ἀνεχόμεθα ἐν τῷ αἰῶνι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς προσόδου νὰ καταπολεμῆται ἐν τῇ πατρίδι ὑμῶν ὅ,τι μέγα καὶ ὑψηλὸν καὶ σεμνὸν ἔχει νὰ ἐπιδειχθῆται ἡ ἀγνή ἐπιστήμη ἢ ἐντεθραμμένη ἐν τῇ ἱερᾷ ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν τῷ ὑπάτῳ πολιτισμῷ! Θεωροῦμεν δεινὸν καὶ ὑπέρδεινον νὰ προπηλακίζωνται καὶ ἀτιμᾶζωνται τὰ σεμνὰ ὀνόματα τοῦ Δαρβίνου, τοῦ Haeckel καὶ πάντων τῶν τῆς ἐπιστήμης ἱεροφαντῶν ὑπὸ τῶν Σουγκρῶν καὶ τῶν Σκαλτσούνων καὶ τῶν Μακρῶν!». Ἐνοσοῦμεν καὶ στέργομεν καὶ ζητοῦμεν τὴν συζήτησιν, τὴν συζήτησιν τὴν **ἐπιστημονικὴν**, ἀλλὰ τὴν **ἐξὑβρισιν τῆς ἐπιστήμης**, ἀλλὰ τὴν **συκοφαντίαν τῶν ἐπιστημῶν ἀνδρῶν**, ἀλλὰ τὴν **καθ' ὅλου καὶ ἐκ προσημίων ἀσυνείδητον κατὰ τῆς ἐλευθέρως ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ τῶν πορισμάτων αὐτῆς καταφορὰν**, **ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιρρήσεως**, ἀνευ ἐπιχειρήματος οὐδενός, ταῦτα οὐχὶ ἡμεῖς ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων, ἔχων ἀνθρωπίνην οὐσίαν καὶ οὐχὶ μόνον ἀνθρωπίνην μορφήν, δύναται ν' ἀνεχθῆ. Τετέλεσται! Ἐξανίσταται ἡ εὐθεΐα, ἡ ἀπλή, ἡ ἀφελὴς ἡμῶν φύσις κατὰ τοιαύτης διαγωγῆς, κατὰ τεχνασμάτων τοιούτων! Τετέλεσται! Ὁ ἀγὼν ἡμῶν ὡς ὁ ἐκείνων ἔσται **ἀδυσώπητος!**

Τίνος δὲ ὁ ἀγὼν ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δίκαιον, εἰς τίνα τῶν ἀγωνιστῶν προσήκει ἡ δάφνη, τοῦτο ἔκρινε καὶ κρίνει

(α) Μαθ. 7, 15.

(β) Αὐτ. 23, 25.

(γ) Αὐτ. 23, 27.

(δ) βλ. «Προμηθεΐα» Α', σελ. 378.

ἀρκοῦντως ἢ πεφωτισμένη καὶ ἀμερόληπτος κοινωνία, τοῦτο ἔκρινε καὶ κρίνει ἀρκοῦντως αὐτῇ τῶν ἀντιπάλων ἡμῶν ἢ μυχία συνείδησις!

Εἰς τὴν πεφωτισμένην δέ, εἰς τὴν ἀμερόληπτον παρ' ἡμῖν κοινωνίαν ἀποτείοντες ἤδη τὸν λόγον, παραινοῦμεν αὐτῇ ἐξ ἀγνῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς νὰ τιμᾷ ἀείποτε ὡς τὸ πάντων τιμιώτατον ἀγαθὸν τὴν ἐπιστήμην, τὴν ἐπιστήμην τὴν μητέρα παντὸς ἀγαθοῦ, νὰ θεωρῇ πεποιθότως ὡς ἀσπόνδους ἑαυτῆς ἔχθρους τοὺς ἀσπόνδους πολεμίους ἐκείνης, καὶ νὰ ἔχη ἀείποτε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν, μηδὲν φοβουμένη, μηδὲν μορμολυττομένη, τοὺς ἐξῆς γενναίους, τοὺς ἐξῆς ἱερούς λόγους, οὓς ἀπευθύνει πρὸς αὐτὴν ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων Tyndall: «Ἰδέα τιστοῦ Ἀυλέτου διδάσκει ἡμᾶς τίνι τρόπῳ αἱ παραχαί τοῦ συνήθους βίου δύνανται νὰ καταπαύσωσι, καὶ εἰς ἐμὲ δὲ καὶ εἰς ὑμᾶς εἶναι λίαν εὐχερές νὰ ἐξαγοράσωμεν τὴν διανοητικὴν εἰρήνην διὰ τοῦ διανοητικοῦ θανάτου. Ὁ κόσμος δὲν στερεῖται μέσων τοῦ εἶδους τούτου, μέγας δὲ εἶναι ὡσαύτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν ζητούντων ἄσυλον καὶ προσπαθούντων νὰ καταπείσωσι τοὺς ἄλλους ὅπως τοὺς μεμηθῶσι. Προτρέπω ὑμᾶς νὰ ἀποποιηθῆτε τοιοῦτον ἄσυλον καὶ νὰ περιφρονήσητε τόσῳ ταπεινὴν ἀνάπαυσιν, ἢ ἦσθε δ' ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκλέξητε, προτιμήσατε μᾶλλον τὴν κίνησιν τῆς στασιμότητος, τὴν ὁρμὴν τοῦ χειμάρρου μᾶλλον ἢ τὴν ἀκίνησίαν τοῦ βάλτου. Ἐν ἐκείνῃ μὲν, ὅ,τι ἂν ἐπέλθῃ, ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἐπομένως ἐλπίς, ἐν ταύτῃ δ' ΟΥΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ. (*)»

Καὶ οὐδὲν ὑπάρχει, ἐπιλέγομεν ἡμεῖς, ἀληθές καὶ ἀγαθόν, τούναντίον δὲ πάντα τὰ κακὰ καὶ τὰ ψευδῆ πάντα λανθάνοντα συνυπάρχουσι!

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΚΥΝΟΜΥΣ Ο ΛΟΥΔΟΒΙΚΙΑΝΟΣ

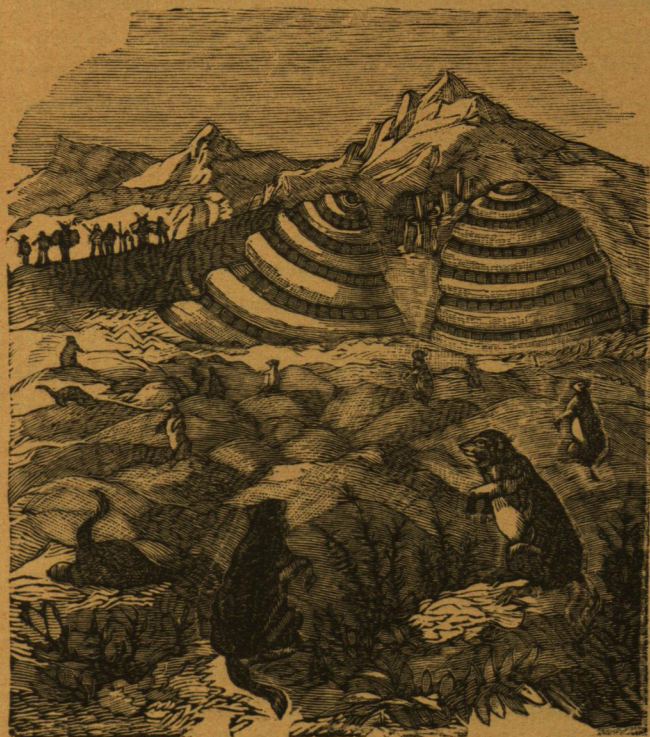
(Μετ' εἰκόνας.)

Εἰς τὴν πρώτην τῶν ζῴων ὁμοταξίαν, τὴν τῶν **Θηλαστικῶν ἢ μαστοφόρων**, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ τελειότερα τῶν ζῴων, ἐν οἷς τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει ὁ **ἄνθρωπος**, καταλέγεται καὶ ἡ τάξις τῶν **τροκτικῶν**(**).

(*) Περὶ γενέσεως τῶν ὄντων σελ. 55. τῆς ἐλληνικῆς μεταφράσεως.

(**) Τῷ 1884 ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις λίβελλος, φέρων τὸν τίτλον «αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἐν Ἑλλάδι», ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον **Θ. Δημοκλήδης**, ὑφηγητῆς, ὑπὸ τὸ ὅποιον ὁμοῦς ἐκρύπτετο Ἄσεβες καὶ πεφωτισμένον παιδάριον (ἢ πολλὰ παιδάρια). Ὁ γελοῖος οὗτος καὶ μωρὸς Δημοκλήδης, ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του, ἐπιρρίπτει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν Ἑλλάδι εἰς τοὺς καθηγητὰς τοῦ πανεπιστημίου, κακίξει δὲ καὶ εἰρωνεύεται ἄνδρας σεβαστούς, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐγγηράσαντας, ἀπίστους ἐπιστημονικοὺς ὄρους ὀνοματοθετήσαντας καὶ δύο γενεάς Ἑλλήνων διδάξαντας, ὅτι οὐδὲν ἐπραζαν. Τὸ παιδάριον τοῦτο τυφλὸν καὶ οὐχὶ φωτισθὲν ὑπὸ τοῦ ἀπλέτου φωτός τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστήμης, καὶ νομίσαν, ὅτι τὰ μαθετὰ γράμματα καὶ ἔγσεινε σοφός, ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀνατρέψῃ καὶ καταστρέψῃ τὴν διὰ πολλῶν κόπων καὶ

τὰ τῆς τάξεως ταύτης ζῶα, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶνε μικρὰ ἢ μετρίου μεγέθους, ἔχουσι μορφήν καὶ τρόπον βιοτεύσεως διάφορον, εἶνε διεσπαρμένα ἐφ' ὅλοκλήρου τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ πολλαπλασιάζονται τάχιστα καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν, διότι πλείστους ἔχουσιν ἐχθρούς. Γνώρισμα δὲ γενικὸν τούτων οὐσιωδέστατον εἶνε, ὅτι ἐπὶ ἑκατέρων τῶν σιαγόνων φέρουσι πρὸς τὰ πρόσθεν ἀνὰ δύο κοπτήρας ὀδόντας, εἰς ἐγκοπείς ἢ γλυφίδας μεταβεβλημένους, δι' ὧν δύνανται νὰ διατριπῶσιν εὐκόλως ξύλα, καὶ σκληροὺς καρπούς. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται οἱ **σκίουροι**, οἱ **καστορες**, οἱ **μύες**, οἱ **λαγωοί**, οἱ **κόνικλοι**, καὶ πλείστα ἄλλα χηρίσματα ἢ βλαπτικὰ ζῶα. Ἐκ τούτων δὲ περιεργότερη εἶνε ἡ φυσικὴ ἱστορία τοῦ **κύνος τῶν λειμώνων**, ἐπιστημονικῶς καλουμένου **κύνου** ὁ **Λουδοβικιανός**, περὶ τῆς βιοτεύσεως τοῦ ὁποίου ἐκθέτομεν τὰ περιεργότερα, εἰλημμένα ἐκ τοῦ λαμπροῦ συγγράμματος τοῦ Brehm «**φυσικὴ ἱστορία τῶν ζῴων.**»

Ὁ **κύων τῶν λειμώνων** (Cynomys Ludoviciana), ἀνήκων εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν σιούρων, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει πρὸς τοὺς γνωστοὺς κύνας, εἰμὴ μόνον ὅτι ἡ

μάχθων κτηθεῖσαν ὑπόληψιν γηραιῶν ἀνδρῶν καὶ νὰ κηρύξῃ «Καὶ ἰρὸς τοῦ καθελεῖν καὶ κειρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι» ἤγουν ὁ καυγᾶς γιὰ τὸ πᾶπλωμα, νὰ διώξουν τοὺς γέροντας καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐγενεῖαν του. Ἡ ἐπταστὴς ὁμοῦς πείρα θὰ εἰδίδαζε τὸ παιδάριον τοῦτο ἀνδρωθὲν, ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ διὰ τὸν διασημότερον φυσιοδίφην εἶνε τάφος, αὐτὸς δὲ (ἢ αὐτοί) ὁ τοὺς πάντας ἐμπαίξας **Κύριοι** οἱ δὲ «ποῦ εἶνε τεθαμμένοι καὶ ἀρπῆς, μετερχόμενος τὸν **Δάσκαλον**. Ταῦτα ἠναγκάσθη νὰ γράψω, ἀναμνησθεῖς ἐξ εὐγνωμοσύνης, πρὸς τίνα ὀφείλομεν οἱ νεώτεροι Ἑλλῆνες τὴν ἐπιστήμῳνικὴν γλῶσσαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἰδίως δὲ τῆς **ζωολογίας**, ὀρυκτολογίας, καὶ γεωλογίας, ὅστις καὶ εἰς τὰ γηρατεῖα αὐτοῦ μετα νεανικοῦ ζήλου παρακολουθεῖ τὰ νεώτατα τῆς ἐπιστήμης.